

Co víme o současném rozšíření

puštíka vousatého na Ukrajině?

Foto: Ondřej Prosický | www.naturephoto.cz

Puštík vousatý (nebo též bradatý) je mohutná sova dosahující velikosti výra velkého. Je rozšířen v Eurasii a Severní Americe, přičemž obývá pouze severní část kontinentu. V Evropě se vyskytuje ve státech Skandinávie, v Rusku a v Pobaltí, menší populace se vyskytuje také v Bělorusku, na Ukrajině a relativně nově i v Polsku. V roce 2017 vyšel v ruském časopise *The Russian Journal of Ornithology* článek ukrajinského odborníka na dravce a sovy Sergeje Domaševského, který shrnuje dosavadní znalosti o výskytu této sovy v zemi, která bývá nezřídka ornitologicky téměř nedotčená.

Puštík vousatý je zařazen do Červené knihy Ukrajiny a obývá rozsáhlé bažinaté lesní oblasti, přičemž upřednostňuje stanoviště spíše chudší na živiny. Jeho početnost kolísá, v posledním desetiletí však došlo k jeho nárůstu. Ukrajinská populace puštíka vousatého se odhaduje na 15–100 párů, zatímco celkovou evropskou populaci odhaduje BirdLife

International na 1 900 – 7 500 párů, což představuje 13% světové populace. Jádrová populace této sovy na Ukrajině obývá oblast biosférické rezervace Polissja (polsky Polesie, česky Polesí) při severní hranici Ukrajiny s Běloruskem. Je to bažinatá oblast rozkládající se mezi severní Ukrajinou a jižním Běloruskem. Řeky Pripjať a Bug jsou zde propojeny kanálem Dněpr-Bug. Většina území oblasti Polesí se nachází v západní části Ukrajiny (nebo též na tzv. pravém břehu) a zdejší prostředí je značně odlišné od východní oblasti (tzv. levého břehu). V západní oblasti nalezneme různorodější krajinný reliéf včetně rozvětveného říčního systému. Lesy jsou zde zastoupeny jehličnaté, listnaté i smíšené, zatímco v severní části převládají jehličnany. Východní část Polesí se vyznačuje homogennější krajinou. Region byl těžce zasažen katastrofou v jaderné elektrárně Černobyl.

První hnízdění puštíka vousatého bylo zjištěno v roce 1985 právě zde, v Žitomyrském regionu v pří-



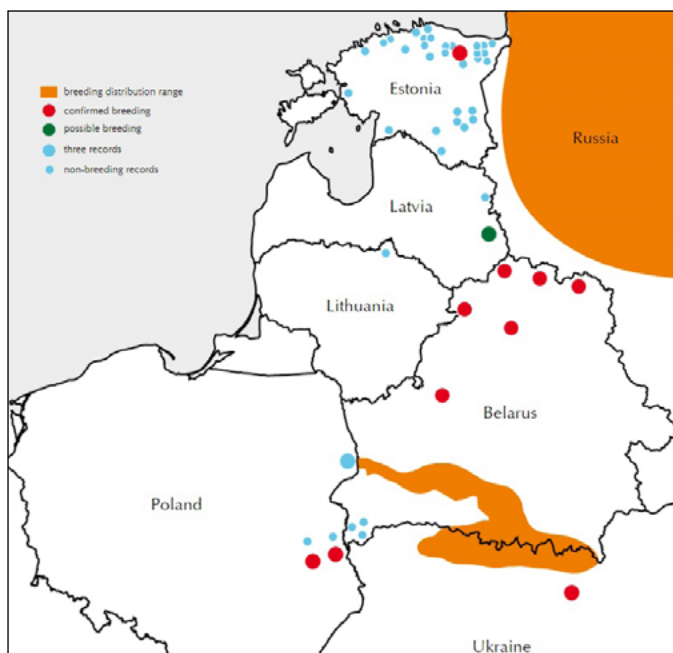
Hnízdní prostředí puštíka vousatého. Polissja, Ukrajina. Foto: Ksuša Fetisova

rodní rezervaci Polesí, v hraničním pásmu s Běloruskem. Až do roku 1997 bylo v této rezervaci pravidelně předpokládáno hnízdění, v některých letech bylo známo až 15 hnízdních teritorií. Zajímavostí je, že v roce 1997 nebylo zjištěno jediné vyvedené mládě, přestože bylo registrováno 7 obsazených hnízdních lokalit. Další hnízdiště bylo nalezeno v roce 1992, zhruba 60 km východně od centra výskytu této sovy v rezervaci Polesí. Před koncem milénia byl 27. dubna 1997 jeden exemplář puštíka vousatého pozorován v parku na okraji Kyjeva. Pro ukrajinské hlavní město to byl první záznam tohoto druhu.

Nová hnízdní oblast byla nalezena v okrese Borodjanskij v Kyjevském regionu (SZ od Kyjeva) v letech 2002 a 2003, kdy bylo zaznamenáno úspěšné hnízdění. Další nález přinesl květen 2003 v černobylské uzavřené zóně, kde byla odchycena samice puštíka vousatého. Sova se chovala vůči člověku agresivně, což je typické pro tento druh v období, kdy brání hnízdo nebo mláďata. Tyto nálezy svědčí o šíření

druhu východně o 120–150 km od centrálního jádra ukrajinské hnízdní populace. Dalším důkazem přítomnosti puštíka vousatého v Kyjevském regionu je nález z 2. února 2006. V zakázané zóně černobylské jaderné elektrárny byl uloven jeden exemplář. Mrtvá sova byla prodána na Kyjevském zvířecím trhu k preparaci. Odhady po roce 2000 na základě nálezů aktivních hnízd v Národní rezervaci Polesí (v roce 2002 celkem 26 hnízd) se pohybují v rozmezí 30 až 33 párů. V téže době se puštíci začali objevovat v lokalitách jižně od rezervace Polesí. V přírodní rezervaci Rivne bylo v roce 2005 nalezeno hnízdo, ačkoli hnízdění minimálně 10 párů v této rezervaci bylo již předpokládáno několik let dříve.

Taktéž v sousední, západně ležící Volyňské oblasti v přírodní rezervaci Čeremske boloto bylo prokázáno hnízdění v roce 2005, přičemž tato lokalita představuje nejzápadnější výspu výskytu puštíků vousatých na Ukrajině – leží 180 km od rezervace Polesí. Výsledky ukazují, že v posledním desetile-



Hnízdní rozšíření puštíka vousatého ve východní Evropě v letech 2000 – 2012. Zdroj: Lawicky et al. 2013: Range extension of Great Grey Owl in Europe. Dutch Birding 35: 145–154.

tí se populační trend puštíka vousatého na Ukrajině zvyšuje, podobně jako v jiných částech svého areálu. Ptáci obsazují nová teritoria na západ od Dněpru v Kyjevském, Žitomyrském, Rivinském a Volyňském regionu. Jedním z faktorů, které patrně umožňují toto šíření, je dostatek vhodných biotopů, které sovy vyhledávají. Do budoucna tak lze očekávat další nálezy nejen v severní části západní oblasti Polesí, ale i na východě.

Simona Vosáhlová

Zdroj: Domashevsky S.H. 2017: Range expansion in the great grey owl *Strix nebulosa* in the Ukrainian Polesye. *The Russian Journal of Ornithology* 26/1391: 135 – 137.





Pušтік vousatý. Foto: Ondřej Prosický